

Materiál pro jednání představenstva HOSPODÁŘSKÉ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

dne 23. listopadu 2022

3. Aktuální situace v energetice – přijatá a plánovaná opatření

- Důvod předložení:** Aktuální požadavek
- Obsah materiálu:** Přehled vládou schválených a připravovaných opatření v oblasti energetiky za období od posledního jednání představenstva, požadavky ze strany Hospodářské komory ČR
- Návrh usnesení:** Představenstvo Hospodářské komory České republiky požaduje po vládě nalézt a aplikovat řešení negativního dopadu vysokých cen energií na velkoodběratele. Dále požaduje neprodleně iniciovat zpracování střednědobé a dlouhodobé energetické koncepce České republiky se zapojením odborníků z řad HK ČR.
- Zpracoval:** Ivana Hrdinová, tajemnice Úřadu Hospodářské komory České republiky
- Předkládá:** Vladimír Dlouhý, prezident Hospodářské komory České republiky

Aktuální situace v energetice – přijatá a plánovaná opatření

Struktura podkladu:

1. Opatření na národní úrovni
2. Opatření na evropské úrovni
3. Zapojení a kroky HK ČR
4. Závěry

1. OPATŘENÍ NA NÁRODNÍ ÚROVNI

1.1 Nařízení vlády

- **Nařízení vlády o zajištění dodávek plynu**

Na schůzi 27. října vláda v rámci svého nařízení rozšířila kontraktační povinnost pro dodávky plynu a upřesnila podrobnosti jejího zajištění. Dodavatelé poslední instance budou mít **povinnost nabídnout smlouvu za zastropovanou cenu plynu všem zákazníkům, na které se vztahuje cenový strop** a kterým se dlouhodobě nedaří poptat dodávky plynu od jiného dodavatele. Kontraktační povinnost u dodávek elektřiny již vláda zavedla na počátku října. Všem odběratelům, na které se vztahuje zastropování, budou dodavatelé energie povinni nabídnout cenu nepřesahující strop stanovený vládou.

Strop ceny plynu se nyní vztahuje na všechny subjekty se spotřebou do 630 MWh ročně, a to na celou jejich spotřebu. Cenu plynu na celou spotřebu mají stanovenou také poskytovatelé veřejných služeb jako obce, nemocnice, školy a další bez ohledu na výši jejich spotřeby. Zastropovaná cena plynu je také pro výroby tepla do domácností. V neposlední řadě byl strop ceny plynu v původním znění nařízení (viz dále jeho novelizace) zaveden navíc také pro všechny malé a střední podniky (MSP) se spotřebou v rozmezí 630 MWh a 4200 MWh, ty měly mít zastropováno 80 procent své nejvyšší měsíční spotřeby za posledních let.

Definice malých a středních podniků je uvedena v [čl. 2 Doporučení Evropské komise 2003/361/ES](#). Na základě této definice je malým nebo středním podnikem takový podnik, který splňuje následující podmínky současně: 1) zaměstnává méně než 250 osob a 2) roční obrat nepřesahuje 50 milionů EUR nebo jehož bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR. Zjednodušeně řečeno lze být střední podnik, pokud zaměstnává méně než 250 osob a má roční obrat menší než 50 milionů EUR nebo když zaměstnává méně než 250 osob a přitom bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR. Formálně samostatné menší firmy, které jsou součástí holdingu, však podle unijní definice většinou nebudou mít status MSP.

- **Nařízení vlády o stanovení cen elektřiny a plynu**

Na jednání vlády 2. listopadu vláda operativně projednala novelu říjnového nařízení vlády o stanovení cen elektřiny a plynu, která v omezené míře rozšiřuje okruh odběratelů, na něž se budou stropy vztahovat.

V případě dodávek elektřiny na hladině vysokého a velmi vysokého napětí se rozšiřuje výčet subjektů o ty, které jsou založeny nebo ovládány státem nebo územními samosprávnými

celky a byly založeny za účelem uspokojování veřejných služeb, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu. Z obdobných důvodů se rozšiřuje kategorie zákazníků se stropovanou cenou elektřiny a plynu o státní podniky, které zpravidla vykonávají činnosti za účelem plnění významných strategických, hospodářských, společenských, bezpečnostních nebo dalších zájmů státu.

Další změnu představuje rozšíření kategorie zákazníků připojených k distribuční soustavě na hladině vysokého a velmi vysokého napětí o sportovní spolky, nejedná se ale o sportovní organizace, které by byly obchodními korporacemi.

Další změna je pro kategorii zákazníků v plynárenství, u kterých se má zastropovaná cena plynu uplatnit na 80 % spotřeby plynu, kdy je rušena podmínka, aby byl zákazník v plynárenství zařazen do kategorie střední odběratel. Úředně stanovená maximální cena plynu se tedy uplatní na 80 % nejvyšší měsíční hodnoty veškerého odběru plynu v odběrném místě jakéhokoli zákazníka, který je MSP (podle unijní definice).

V neposlední řadě se upravuje způsob určení ceny při dodávce elektřiny nebo plynu určeným dodavatelem plynu podle § 19g energetického zákona nebo určeným dodavatelem plynu podle návrhu nařízení vlády o zajištění dodávek plynu tak, aby se předešlo obcházení cenových stropů. Nově platí, že pokud určený dodavatel plynu sjednává se zákazníkem smlouvu, jejímž předmětem je dodávka elektřiny nebo plynu podle nařízení vlády č. 298/2022 Sb. za úředně stanovenou cenu a v takové smlouvě má být cena elektřiny nebo plynu sjednaná způsobem určení ceny přímo závislým nebo odvozeným od změny ceny elektřiny nebo plynu na organizovaných trzích s elektřinou nebo plynem (spotový produkt), pak není možné ve způsobu určení ceny elektřiny nebo plynu sjednat jakoukoliv složku ceny dodávané elektřiny nebo plynu nebo jinou obdobnou platbu v takové výši, která by sama nebo v součtu takových cen nebo plateb přesahovala výši stanovenou v návrhu nařízení vlády.

1.2 Program podpory pro firmy na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu

Program je určen pro velkoodběratele, kteří nedosáhnou na zastropování cen elektřiny a zemního plynu. Výzva k Programu byla zveřejněna 2. listopadu a lze ji v plném znění nalézt [zde](#). Výzva je vyhlášena pro období od 1. února 2022 do 31. října 2022. Žádosti bude možné podávat od 15. listopadu 2022 do 31. ledna 2023 prostřednictvím informačního systému [AIS MPO](#).

Do finalizace znění Programu i samotné výzvy byla Hospodářská komora ČR intenzivně zapojena. Prosazovala férovou pomoc co nejširšímu okruhu podnikatelů postižených vysokými cenami energie, a to všem podnikatelům ze všech oborů s výjimkou těch, které budou podléhat nově připravované dani z neočekávaných zisků (sektor výroby a obchodu s elektřinou a plynem, bankovníctví, těžby fosilních paliv a výroby a distribuce ropných a koksárenských produktů a dále bankovní sektor), a kromě sázkových kanceláří, heren a kasin.

Pokud žadatel podává žádost jako Energeticky náročný podnik nebo jako Podnik ve vybraných odvětvích, musí kromě podmínek na oprávněného žadatele také splňovat následující podmínky: i) být v provozní ztrátě (hodnota EBITDA < 0), a ii) způsobilé náklady musí tvořit alespoň 50 % provozní ztráty.

1.3 Windfall tax

Dne 4. listopadu by měla Poslanecká sněmovna hlasovat o dani z neočekávaných zisků, která by měla platit od ledna 2023 po dobu tří let. Tato sektorová daň by měla být vybírána v sektorech surové ropy, zemního plynu, uhlí a rafinace, v podmínkách ČR se oproti příslušnému nařízení Rady EU má nová daň vztahovat i na výrobu, přenos a rozvod elektřiny a také na bankovní sektor.

Windfall tax by měla státnímu rozpočtu přinést potřebné prostředky v řádu vyšších desítek miliard korun, které by měly být využity na pomoc domácnostem a firmám v energetické krizi. Nicméně některé parametry sektorové daně, pokud jde o výši její sazby, vymezení okruhu jejích poplatníků, období pro její uplatňování nebo dosud nejasnou vazbu na odvod z tržeb výrobců elektřiny nad úrovní stropů, který podle téhož nařízení Rady EU musí Česká republika rovněž zavést, Hospodářská komora ČR kritizuje, přičemž upozorňuje na riziko nesouladu s Ústavou ČR.

1.4 Urychlení výstavby OZE

Novela energetického zákona ([sněmovní tisk 313](#)) bude ve 2. čtení projednávání na 44. schůzi Poslanecké sněmovny od 4. listopadu. Byla připravena a předložena v reakci na nutnost řešení bezpečnosti dodávek energie, resp. snížení závislosti na dovozu paliv z Ruska. Klíčová je podpora výstavby bezemisních zdrojů (jádro a výrobní elektřiny z OZE).

Novela nastavuje legislativní prostředí, které umožní jak fyzickým, tak právnickým osobám zajistit energii na pokrytí jejich potřeb. A to energii cenově dostupnou, která bude z národních zdrojů (energetická bezpečnost) a přispěje k dekarbonizaci ekonomiky České republiky, resp. Evropské unie (plnění závazků v oblasti ochrany klimatu).

Jedná se o zásadní krok k zajištění energetické bezpečnosti a soběstačnosti České republiky v době stále se zvyšující nejistoty ohledně dostupnosti paliv využívaných konečnými spotřebiteli energie. V současné chvíli zejména plynu, který je významnou komoditou pro zajištění centrální dodávky tepelné energie a výroby elektřiny. Pro podporu decentrální výroby energie z OZE je nezbytné odstranit bariéry na legislativní úrovni, snížit administrativní požadavky pro výstavbu a provoz OZE a zefektivnit procesy na úrovni státní a veřejné správy.

2. OPATŘENÍ NA EVROPSKÉ ÚROVNI

2.1 Dočasný krizový rámec

28. října přijala Evropská komise [nový dočasný krizový rámec](#). Ten zajišťuje členským státům možnost poskytovat nezbytnou a přiměřenou podporu ekonomiky a zároveň zachovat rovné podmínky na trhu. Změny, které byly přijaty a které byly Hospodářskou komorou prosazovány:

- prodloužení dočasného krizového rámce do konce roku 2023;
- zvýšení maximálních stropů podpory uvedených v ustanoveních o omezených částkách podpory, které členským státům umožňují poskytovat přímé dotace nebo jiné formy podpory společně v jakémkoli odvětví zasaženém krizí, včetně zemědělství a rybolovu, a to jak v relativním (jako procento ze způsobilých nákladů), tak v absolutním (jako částka v eurech) vyjádření;

- výrazné rozšíření tzv. vybraných odvětví s vysokou spotřebou energie, ve kterých mohou firmy žádat o vyšší podporu;
- zjednodušení a zvýhodnění (z hlediska žadatelů) výpočtového vzorce pro způsobilé náklady;
- zjednodušení kritérií, která členskými státy umožní podporovat podniky postižené vysokými cenami energie, včetně uživatelů s vysokou spotřebou energie;
- zmírnění kritérií pro energeticky náročné podniky a podniky ve vybraných odvětvích, pokud jsou ve ztrátě – nebude již nezbytné zkoumat strukturu ztráty a je zvýšen limit přípustné výše podpory;
- rozšíření okruhu příjemců podpory mezi energeticky náročnými podniky a podniky z vybraných odvětví – odstranění provozní ztráty jako nezbytné podmínky, nově bude alternativní podmínkou určitý pokles EBITDA; tato nová možnost je nicméně doplněna procentuálním stropem podpory ve vztahu k EBITDA.

2.2 Jednání Rady EU

Souběžně s přípravou národních kroků, které jsou v moci naší vlády, ministr průmyslu a obchodu přislíbil, že bude na úrovni Rady EU razantně usilovat o evropskou dohodu na zastropování cen energií pro všechny firmy, tedy nejenom pro malé a střední podniky. Plošné zastropování cen by v takovém případě v příštím roce zcela nahradilo dotační Program podpory pro firmy na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu podle dočasného krizového rámce. K pokrytí zvýšených rozpočtových výdajů na rozšířený dotační program, popř. na plošné zastropování cen energií (dohodne-li se Evropa), chce vláda použít nejenom zmíněnou daň z neočekávaných zisků, ale hodlá v souladu s nařízením Rady EU zavést i odvody z tržeb výrobců elektřiny, přičemž předpokládá, že se v důsledku odvodů automaticky sníží výrobcům energií základ daně z neočekávaných zisků, která by se tak stala jen doplňkovým zdrojem státního rozpočtu.

3. ZAPOJENÍ A KROKY HK ČR

- Od posledního jednání představenstva HK ČR pokračuje intenzivní **zapojení nejvyšších představitelů HK ČR** do pracovní skupiny ustavené na Úřadu vlády, která činí hlavní **strategická rozhodnutí a podílí se na přípravě legislativního ošetření** přijímaných opatření.
- **Hospodářská komora spolu s partnery jedná o vytvoření právního rámce, který by vládě umožnil zastropování cen elektřiny a plynu též pro tzv. velkoodběratele.** Tato pomoc je vázaná na schválení návrhu evropského nařízení o krizových opatřeních pro snížení vysokých cen energií, o kterém by se mělo jednat na dalším jednání Energetické rady EU, přičemž všechna rámcově sjednaná národní opatření musí být následně notifikována Evropskou komisí i pro rok 2023.
- **Intenzivním vyjednáváním se podařilo dosáhnout prodloužení a úpravy dočasného krizového rámce Evropské komise pro rok 2023.** Díky HK ČR se podařilo zmírnit některé restriktivní podmínky čerpání. Dočasný krizový rámec umožní naplnit cíl dotačního programu na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu nejen pro závěr tohoto roku, ale také pro rok následující.

- Kromě spolupráce na konkrétní podobě pomoci pro velkooběratele a podpory záměru vlády zavést unijní mechanismus plošných cenových stropů, aby nedocházelo k dysbalanci v konkurenceschopnosti firem napříč celou EU, i nadále tlačíme vládu k přípravě **souboru opatření s dlouhodobým systémovým řešením příčin i důsledků energetické krize na evropské a národní úrovni s pozitivním perspektivním dopadem na energetický trh i finanční zdraví firem.**
- Snahu nalézt řešení intenzivně podporují také představitelé krajských a okresních hospodářských komor a společenstev, kteří se 24. října sešli na půdě RHK Brno. V závěrech z jednání varují, že situace v oblasti energetiky je pro podnikatele nepřehledná, nepředvídatelná a neudržitelná a upozorňují na nutnost přijetí vyvážených opatření zohledňujících jak situaci výrobců elektrické energie, tak i odběratelů, a to s ohledem na jejich konkurenceschopnost a podnikatelský výhled. Závěry z jednání představitelů regionů a společenstev jsou v souladu s kroky, které činí HK ČR, kdy **společným cílem** největšího a nejstabilnějšího zástupce podnikatelů v zemi, jímž HK ČR bezesporu je, **musí být dlouhodobý výhled bezpečnosti a stability dodávek energií za konkurenceschopné ceny pro podnikatelský sektor a české domácnosti.**

4. ZÁVĚRY

HK ČR požaduje po vládě a odpovědných rezortech, aby:

- byly žádosti podané na základě výzvy do Programu na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu, administrovány co nejrychleji. Případné komplikace bránící urychlené distribuci prostředků k podnikatelům musí být operativně odstraněny.
- byla zanalyzována všechna možná opatření, která by pomohla řešit energetickou krizi u velkooběratelů.
- bylo neprodleně iniciováno zpracování střednědobé a dlouhodobé energetické koncepce České republiky se zapojením odborníků z řad HK ČR.
- byl připraven soubor opatření s dlouhodobým systémovým řešením energetické krize na evropské a národní úrovni s pozitivním dopadem na energetický trh i finanční zdraví firem, jako je například oddělení cen plynu od elektrické energie, přímá pomoc firmám s energeticky náročným provozem, přičemž další opatření by měla navazovat v oblasti emisních povolenek.
- byla zanalyzována všechna opatření, která by pomohla řešit energetickou krizi v podnikatelském sektoru, a to včetně případné aktivace kurzarbeitu. **Přijímaná opatření požadujeme jasně, průhledně a srozumitelně komunikovat vůči podnikatelské sféře.**
- byl dokončen legislativní proces u předpisů umožňujících rychlejší povolování a realizaci instalací obnovitelných zdrojů energií.